

С Т А Н О В И Щ Е

От: проф. д.ик.н. Юлия Маркова Дойчинова
Научна специалност Икономика и управление

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност Икономика и управление (Екоикономика) в УНСС.

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 99/20.01.2020 на Зам. ректора на УНСС.

Автор на дисертационния труд: Явор Георгиев Стоянов
Тема на дисертационния труд: Интегрирана оценка на пасивни сгради

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра „Икономика на природните ресурси“, Бизнес факултет на УНСС по научна специалност Икономика и управление (Екоикономика) съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС №632/28.03.2016 г. Обучението е осъществено в задочна форма през периода 10.03.2016 – 10.03.2020 г.

Дисертационният труд е обсъден и насочен за защита от катедра „Икономика на природните ресурси“ на 08.01.2020 г.

Явор Стоянов е роден на 18.04.1975 г. Той е завършил строителен техникум (1993 г.), Университета за архитектура, строителство и геодезия, специалност „Промислено и гражданско строителство (2001г.) и магистърска програма е по бизнес икономика в УНСС (2016 г.).

Инж. Стоянов е работил като търговски представител (2001-2007 г.) и търговски директор (2007-2014 г.). От 2014 г. досега е управител на фирма Ардекс ЕООД – дъщерно дружество на Ardex GmbH-Австрия с основен предмет на дейност - производството на висококачествени строителни материали.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е с обем 238 страници, от които 191 страници основен текст, 8 страници списък на литературни източници и 38 страници приложения.

Темата е актуална, недостатъчно разработена и дискуссионна. Настоящото изследване е първото, оценяващо не само енергийната ефективност на пасивни сгради в нашата страна, но и екологичните и социалните въздействия, които има това строителство.

В увода актуалността е добре защитена. Целта и задачите на дисертационния труд са сполучливо изведени и свързани с изследователската теза и формулираните хипотези. Те заедно с предмета и ограниченията на изследването са създали предпоставки за логичното структуриране на разработката.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

В първия параграф на дисертационния труд е направен литературен преглед на изследванията, които интерпретират концепцията „пасивна сграда“ в контекста на устойчивото развитие. Ползите от изграждането на този вид сгради умело и логично са свързани с оценка на трите основни аспекта на устойчивостта – екологичен, социален и икономически.

В третия параграф е представена практиката по изграждането и експлоатацията на пасивна къща, като с основание е акцентирано на необходимостта от приложението на холистичния подход, на разглеждане на ползите и бариерите в дългосрочна перспектива и прилагането на екологични иновации, които намаляват въглеродния отпечатък.

В последния параграф на първа глава на основата на прегледа на европейските и национални политики за достигане на енергийна ефективност са изведени и обобщени изводи и изисквания, които докторантът умело използва при анализа и оценката на прилаганата у нас практика и политики.

Методологическите и методически основи за изследване на пасивна сграда определят съдържанието на втора глава на дисертационния труд. В отделните параграфи последователно са изяснени подходите и методите на мултикритериалния анализ за оценка на проекти за енергийно ефективни сгради, методическият подход за оценка на отделните области на анализа по отношение на приходи, разходи и риска при изграждане на пасивната сграда, както и при разкриване на проблемите, възможностите и мотивите, свързани с експлоатацията на този вид сгради и др. На тази основа висока оценка заслужава разработената методическа рамка на изследването, в която са идентифицирани факторите, които влияят на реализирането на проектите. С основание специално място е отделено на икономическия анализ при избора на устойчива сграда, както и на конструирането на модел на три нива, представен на отделна схема в дисертацията.

В третата глава на дисертационния труд е осъществена интегрирана оценка на пасивна сграда. Направен е подробен сравнителен инвестиционен анализ за избор на икономически целесъобразен тип сграда с отчитане съпътстващи енергийно ефективни мероприятия. Оценени са различията между 6 типа сгради, като резултатите от този анализ потвърждават заложената хипотеза, че пасивните сгради са икономически нецелесъобразни в краткосрочен времеви срок в сравнение с конвенционалните.

На базата на информацията от анкетното проучване са анализирани проблемите, възможностите и мотивите за изграждане на пасивна къща. Достига се до извода, че икономическата устойчивост от изграждането на сгради при пасивното строителство се постига чрез постигане на енергийна ефективност, опазване на природните ресурси, намаляване на емисиите и парниковите газове, както и с управлението на отпадъците.

Интегрираната оценка за избор на устойчива сграда е осъществена с приложението на йерархичен модел, специализиран за анализ (BOCR анализ). Чрез него, както и чрез анкетното проучване се тества и потвърждава хипотезата, че рисковете в икономически, социален и екологичен аспект, които произтичат от изграждането, придобиването и експлоатацията на пасивна сграда превишават аналогичните при конвенционалната сграда.

С направените изводи от анализа и потвърдените хипотези, докторантът убедително доказва, че тезата на дисертационния труд се потвърждава, както и това че тези разработки могат да послужат като основа за понататъшно изследване, свързано с подготовката на насоки и препоръки за развитие на енергийно ефективен строителен сектор.

Четвъртата глава включва разработени насоки и препоръки за подобряване на средата за реализация на проекти по стандарта „пасивна къща“. Във всеки един от четирите параграфи направените предложения, са доведени до синтезирани обобщени модели за подобряване на средата за реализиране на отделни проекти, включително и чрез повишаване на информираността и квалификацията на заинтересованите страни за стандарта „пасивна къща“, както и очертаните предложения за промени в законодателството, в действащите строителни норми и за прилагане на стимулиращи програми на местно ниво. Предложеният модел може да послужи като основа за понататъшни изследвания и перспективни разработки за изграждане на пасивни сгради, свързани с усъвършенстване на всички нива на инвестиционното проектиране и внедряване на иновационни решения при строителството на пасивни къщи.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

В дисертационния труд на Явор Стоянов се съдържат редица приносни моменти, насоки и проектни решения като:

- Обогатени и доразвити са теоретичните знания за концепцията „пасивна къща“, интерпретирана в контекста на устойчивото развитие;
- Разработена и апробирана е оригинална методическа рамка за анализ и оценка на проблемите на приложението на енергоефективни технологии и на икономически решения за избора на целесъобразен тип пасивни сгради и на варианти на устойчивото им развитие.
- Осъществена е интегрирана оценка на пасивна сграда с използване на метода за оценка на нетната настояща стойност и аналитичната йерархия за анализ и оценка на ползите, възможностите, разходите и риска.
- Разработени са насоки, препоръки и решения за подобряване на средата за реализация на проекти по стандарта „пасивна къща“, които могат да се използват при създаване и усъвършенстване на законодателни и стратегически документи в областта на строителството, енергийната ефективност и образованието.

5. Оценка на публикациите по дисертацията и автореферата

Докторантът е представил по темата на дисертационния труд 4 статии в индексирани научни издания, в т.ч. една в чужбина и 1 доклад от участие в международна научна конференция. Всички публикации са самостоятелни и отразяват съдържанието на съществени части от дисертационния труд.

Авторефератът отразява съдържанието на дисертационния труд и съдържа всички необходими елементи.

Заклучение

Представеният дисертационен труд е цялостно завършено изследване, което съдържа редица оригинални резултати и методологически и методически приноси. Това ми дава основание да препоръчам на уважаемите членове на научното жури високо да оценим дисертационния труд на Явор Георгиев Стоянов „Интегрирана оценка на пасивни сгради“ и да гласуваме положително за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност Икономика и управление (Екоикономика).

05.03.2020 г.

Подпис:

(проф.д.ик.н. Юлия Дойчинова)